

ORIJASHKA OSKORUŠA

(*Sorbus domestica* L)

Rijedak primjerak ove drvenaste vrste nalazi se u Gornjim Kužićima kod Tuzle u katastarskoj općini Tuzla IV i na katastarskoj parceli br: 3329 koja je u vlasništvu familije *Habul*. Ovaj ogromni primjerak oskoruše se nalazi ispod starih kuća na osami u uvali livade na dubokom rahlom zemljištu. Prema satelitskom snimku(*Google*), koordinate stabla su: 44stepena, 30 minuta, 0,50 sekundi N i 18 stepeni, 39 minuta, 17,06 sekundi E. Nadmorska visina je 350 m. U bliskoj okolini lokaliteta nalaze se brdske šume hrasta kitnjaka i običnog graba sa bukvom, lipom i ostalim lišćarima. Prsni prečnik iznosi 93 cm. Visina stabla iznosi 18 m. Deblo oskoruše je punodrvno sa centralnom šupljinom koja se proteže od panja pa sve do tri velike grane – „stubovi“ od kojih je jedan sa istočne strane prije 9 godina odkinuo jak vjetar a ostala šupljina iz koje u noćnim satima izviruje sova ušara kolatajući svojim velikim očima. Vrhovi ostala 2 „stuba“ su suhi i na njih često slijeću gavranovi i druge ptice pjevačice. U šupljim dijelovima debla gnijezde se vjeverice. Prema pričanju Kasima Habula(1935.), njegov otac i amidža su često isticali da je ova oskoruša dvadesetih godina proteklog vijeka bila „ista“. Prije šezdesetak godina majka me kao dječaka dovodila na ovo imanje. Prvo što me fasciniralo je veliko stablo oskoruše koje je uvijek rađalo plodovima i pošto neko vrijeme „odstoje“ veoma su slatki i ukusni. Još uvijek ova oskoruša rađa istina jedne godine jače a druge slabije. Starost ovog primjerka oskoruše se procijenjuje na oko 250-300 godina.

O s k o r u š a, *Sorbus domestica*-L pripada porodici *Rosaceae*, potporodici *Pomoidae* i Rodu *Sorbus*. Ovo listopadno drvo srednje veličine, od 15 do 20 m, raste usamljeno ili u manjim grupama po šumama brežuljkastih kontinentalnih područja kao i primorju. Oskoruša rijetko ide u ravnice a isto tako na velike visine. Često se uzgaja radi plodova. Raste vrlo sporo.

Živi preko 200 godina. Razvija vrlo široku krošnju, ako raste usamljeno. Kora je na starijim stablima crvenkasto smeđe boje, krupno ispucana, ljušti se. Kora mlađih stabala je crvenkastosmeđa, glatka. Pupovi su zašiljeni, žuto-zelenkaste boje, goli ili polugoli i ljepljivi. Lišće je neparno perasto. Nalazi se na obloj, dlakavoj, dugačkoj peteljci. Ima 11 do 21 listić. Listići su duguljasti, zašiljeni, oštro i grubo nazubljeni. S lica su goli, a sa naličja su u početku pahuljasti, a kasnije takođe goli. Oni su gotovo sjedeći, a najdonji ima vrlo kratku peteljku. Pri osnovi lisne peteljke nalaze se zalisci.

Oskoruša cvijeta u mjesecu maju u bijelim raširenim štitovima-gronjama. Plod oskoruše je sladak i ukusan, u početku zeleno-žut, kasnije crvenkastopiknjast, a pri dozrijevanju postaje sivkasto-smeđ. Počinje da rađa od 40-50 godine. Oskoruša voli jaka, svježja zemljišta i vlažne položaje. Zahtijeva svjetlo. Ima jaku srčanicu, a tjera izdanke iz panja i žila. Drvo oskoruše je smeđe i žilavo. Upotrebljava se za vijke, kalupe i raznovrsno stolarsko, tokarsko i drugo oruđe. Daje vrlo dobar ogrijev.

Prilog:

Aktivnosti Zavoda

